

Lokal instruks for kompetencer, ansvar, opgavefordeling og delegation

Ansvarlig: Tilbudsleder		
Målgruppe: Alle medarbejdere, der udfører sundhedsfaglige opgaver og behandling	Revideret af: Tilbudsleder og afdelingsledere	Revideret og gældende fra: 4. juni 2021
	Godkendt af: Tilbudsleder	
	Revisionsansvarlig: Tilbudsleder	Næste revisionsdato: Maj 2022

Formål

Der skal være klarhed omkring kompetencer, ansvar og opgavefordeling i forhold til Specialbørnehjemmenes sundhedsfaglige opgaver; herunder hvilke faggrupper eller medarbejderkompetencer, der må udføre delegerede sundhedsopgaver. Instruksen skal sikre klare rammer for delegation og ansvarsfordeling på Specialbørnehjemmene, så medarbejderne kender deres ansvar og er kompetente til at løse opgaverne.

Fremsgangsmåde

En sundhedsperson er en medarbejder, der udfører sundhedsfaglige opgaver. Der skelnes mellem sundhedspersoner med autorisation og sundhedspersoner uden autorisation.

Sundhedspersoner med autorisation

Sundhedspersoner med autorisation ved Specialbørnehjemmene er fysioterapeuter, sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter.

Som autoriseret sundhedsperson har man et særligt ansvar for at udvise omhu og samvittighedsfuldhed. Man har skærpet indberetningspligt og kan fratages retten til at udøve sit erhverv, hvis man ikke lever op til sine forpligtelser, eller man skønnes at være til fare for patientsikkerheden.

En autoriseret sundhedsperson, der videredelegerer til ikke autoriserede personer, er ansvarlig for udførelsen af de delegerede opgaver. Den pågældende har ansvar for, at de medarbejdere, der delegeres til, får en tilstrækkelig instruktion. Dette sker ved mundtlig instruktion, instruktion i udførelsen af opgaven, behandlingsplaner Bosted, personalemøder og teammøder.

Sundhedspersoner uden autorisation

Sundhedspersoner uden autorisation udøver sundhedsfaglig virksomhed efter delegation. Ved Specialbørnehjemmene er det pædagoger, omsorgs og pædagogmedhjælper, social og sundhedshjælper og tilkaldevikar. Det kan eksempelvis være delegation fra lægen eller fra en kollega med autorisation.

Den enkelte ansatte har altid et selvstændigt ansvar for at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i sit faglige virke og frasige sig opgaver, som man endnu ikke mener at kunne varetage.

Studerende

Studerende er underlagt de samme regler som medarbejdere på Specialbørnehjemmene uden autorisation.

Vikarer

Den enkelte vikars kompetencer og tilknytning til Specialbørnehjemmene kan have betydning for vikarens ansvar i forhold til sundhedsfaglige opgaver på Specialbørnehjemmene. Det er den respektive afdelingsleders ansvar at vurdere dette, og har dermed frihed til at differentiere i ansvarsfordelingen.

Delegation

Alle opgaver, der er omfattet af regler om delegation, skal i deres udspring være delegeret af en læge eller en anden autoriseret sundhedsperson med forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed¹.

Derudover kan eksempelvis autoriserede sundhedspersoner på Specialbørnehjemmene *videredelegere* til kollegaer uden autorisation.

Der er forskellige former for delegation:

Konkret delegation

Konkret delegation foregår, når en autoriseret sundhedsperson delegerer i et konkret tilfælde, der vedrører en enkelt patient. Dette kan for eksempelvis ske, hvis en læge ordinerer medicin til en bestemt patient, og medarbejdere efterfølgende udfører ordinationen, eller en autoriseret sundhedsperson på Specialbørnehjemmene videredelegerer en konkret opgave og instruktion til en ikke autoriseret kollega.

Videredelegation

Der er tale om videredelegation, når en autoriseret sundhedsperson på Specialbørnehjemmene videredelegerer opgaver til en ikke autoriseret sundhedsperson.

Autoriserede sundhedspersoner videredelegerer ikke til andre autoriserede sundhedspersoner på Specialbørnehjemmene, da alle autoriserede har et selvstændigt ansvar for opgaven indenfor eget kompetenceområde.

Når en autoriseret sundhedsperson på Specialbørnehjemmene delegerer sundhedsfaglige opgaver til en ikke autoriseret medarbejder, har den autoriserede ansvar for:

- At personen er kvalificeret til at løse opgaven.
- At personen har fået entydig instruktion i udførelse og omfang af opgaven.
- At personen har forstået instruktionen.
- At personen er instrueret i at kunne handle på komplikationer.
- At personen er instrueret i, hvornår der skal tilkaldes yderligere hjælp.
- Afklaring af i hvilket omfang, der skal føres tilsyn med personen.

Hvorvidt der videredelegeres på Specialbørnehjemmene, er tilbudsleders ansvar og beslutning.

---

¹ Forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed refererer til funktioner, som i udgangspunktet kun må udføres af bestemte faggrupper med autorisation: Læger, jordemødre, kiropraktikere, tandlæger med flere.

Opgavefordeling på Specialbørnehjemmene

Tilbudsleder skal tage stilling til medarbejdernes kompetencer samt ansvars- og opgavefordeling i forhold til Specialbørnehjemmernes sundhedsfaglige opgaver samt regler for delegation af sundhedsfaglige opgaver. Det skal tydeligt fremgå, hvilke medarbejdere, der kan udføre hvilke sundhedsopgaver på Specialbørnehjemmene.

De enkelte afdelinger ved Specialbørnehjemmene skal til en hver tid beskrive de sundhedsfaglige opgaver, der er på afdelingen. Nye sundhedsfaglige opgaver skal behandles i ledergruppen for afklaring af kompetencer, ansvar og opgavefordeling. Dette er afdelingslederens ansvar. Afdelingslederen skal i samråd med tilbudsleder tage stilling til kompetencer samt ansvars- og opgavefordeling i forbindelse med disse.

Medarbejderen skal frasige sig den konkrete opgave, hvis vedkommende endnu ikke ser sig i stand til at udføre den på forsvarlig vis.

Faggrupper kompetencer

Tilbudsleder fastlægger, om der er ordinerede sundhedsfaglige opgaver, der alene må udføres af bestemte faggrupper eller af bestemte medarbejdere med særlige kompetencer. Hvis tilbudsleder beslutter, at hele medarbejdergruppen kan varetage de samme sundhedsopgaver, er der ikke tale om videredelegation imellem medarbejdere. Det er i så fald tilbudsleder, der skal sikre sig, at alle har de fornødne kompetencer.

Nedenstående delegering af sundhedsopgaver gælder på afdelingerne **Nygården, Fjordhuset og Søhuset**. Introforløb og individuel vejledning iværksættes, når det er relevant på den enkelte afdeling.

SUNDHEDSOPGAVER	HVILKE FAGGRUPPER	KOMPETENCER
Medicin <ul style="list-style-type: none"> • Dispensation • Administration • Observationer af bivirkninger • Dokumentation 	Alle faggrupper	Introduktionskursus i medicin
Sonde <ul style="list-style-type: none"> • Give sondemaden • Rengøring af sonde • Hygiejne ved indstikstedet 	Alle faggrupper	Introforløb
<ul style="list-style-type: none"> • Udskiftning af sonde • Kontrol af sondeballonen 	Alle faggrupper undtagen tilkaldevikarer	Individuel vejledning
Ernæringstilstand Kontrol af vægt/BMI Sikre sufficient kost Samarbejde m. læge/diætist	Alle faggrupper	Introforløb
Positioneringer i forebyggelse/behandling	Fysioterapeuter *	Individuel vejledning
Kontrakturer: <ul style="list-style-type: none"> • Hånd- og benskinner samt andre tiltag fra bandagist 	Fysioterapeuter *	Individuel vejledning

SUNDHEDSOPGAVER	HVILKE FAGGRUPPER	KOMPETENCER
Lunger: <ul style="list-style-type: none"> • Iltbehandling • Inhalationer (herunder mundpleje), Pep-maske, C-PAP 	Alle faggrupper	Introforløb
<ul style="list-style-type: none"> • Mobilisering 	Fysioterapeuter *	Individuel vejledning
Injektioner: <ul style="list-style-type: none"> • Væksthormon • Insulinbehandling • Medicin givet i underhuden (subcutant) • Behandling af anafylaktisk chok 	Sygeplejersker *	Individuel vejledning
Udskillelser Urin, afføring, sekreter	Alle faggrupper	Introforløb
Engangskateterisering	Sygeplejersker *	Individuel vejledning
Blodsuktermålinger	Sygeplejersker *	Individuel vejledning
Blodtryk	Alle faggrupper	Introforløb
Tryksår <ul style="list-style-type: none"> • Observation • Behandling 	Sygeplejersker *	Individuel vejledning
Ståstøttestativ	Fysioterapeuter *	Individuel vejledning

*Opgaverne kan videregives til ikke-autoriserede sundhedspersoner efter grundig oplæring, som så er ansvarlig for den videre oplæring i afdelingen. Afdelingslederen er ansvarlig for at sikre, at denne oplæring sker fyldestgørende.

Øvrige sundhedsopgaver/behandlinger der opstår i konkrete og enkeltstående tilfælde beskrives og delegeres gennem en behandlingsplan.

Nedenstående delegering af sundhedsopgaver gælder på afdeling **Kvisten**. Introforløb og individuel vejledning iværksættes, når det er relevant.

SUNDHEDSOPGAVER	HVILKE FAGGRUPPER	KOMPETENCER
Medicin <ul style="list-style-type: none"> • Dispensation 	Sygeplejersker, SSA'er, pædagoger i faste stillinger og længerevarende vikariater	Introduktionskursus i medicin
<ul style="list-style-type: none"> • Administration • Observationer af bivirkninger • Dokumentation 	Alle faggrupper	
Sonde <ul style="list-style-type: none"> • Give sondemaden • Rengøring af sonde • Hygiejne ved indstikstedet 	Alle faggrupper	Introforløb
<ul style="list-style-type: none"> • Udskiftning af sonde • Kontrol af sondeballonen 	Sygeplejersker, SSA'er, pædagoger i faste stillinger	Individuel vejledning
Ernæringstilstand Kontrol af vægt/BMI Sikre sufficient kost Samarbejde m. læge/diætist	Alle faggrupper	Introforløb
Lunger: <ul style="list-style-type: none"> • Iltbehandling • Inhalationer (herunder mundpleje), Pep-maske, C-PAP, • Sugning af øvre luftveje (Tracheostomi) 	Alle faggrupper	Introforløb
<ul style="list-style-type: none"> • Mobilisering 	Fysioterapeuter *	Individuel vejledning
Positioneringer i forebyggelse/behandling	Fysioterapeuter *	Individuel vejledning
Injektioner: <ul style="list-style-type: none"> • Væksthormon • Insulinbehandling • Medicin givet i under huden 	Sygeplejersker, SSA'er, pædagoger i faste stillinger	Oplæring af sygeplejerske
<ul style="list-style-type: none"> • Behandling af anafylaktisk chok 	Alle faggrupper	Introforløb
Observationer: <ul style="list-style-type: none"> • Puls / blodtryk 	Sygeplejersker, SSA'er, pædagoger i faste stillinger	Introforløb
<ul style="list-style-type: none"> • Saturationsmåling (iltning af blodet) 	Alle faggrupper	Individuel vejledning

SUNDHEDSOPGAVER	HVILKE FAGGRUPPER	KOMPETENCER
Udskillelser Urin, afføring, sekreter	Alle faggrupper	Introforløb
Blodsuktermålinger Brug af apparat, kalibrering Handlemuligheder ved høje og lave blodsukre	Sygeplejersker, SSA'er, pædagoger i faste stillinger	Introforløb og sygeplejerske
Blodtryk	Alle faggrupper	Introforløb
Engangskateterisering	Sygeplejersker, SSA'er samt ved behov pædagoger i faste stillinger	Individuel vejledning
Sårskift:	Sygeplejersker, SSA'er samt ved behov pædagoger i faste stillinger	Oplæring af sygeplejerske
Kontrakturer: Hånd- og benskiner samt andre tiltag fra bandagist	Fysioterapeuter *	Individuel vejledning
Osteroprose (knogleskørhed) forebyggelse	Alle faggrupper	Introforløb
Tryksår • Observation • Behandling	Alle faggrupper	Introforløb
Ståstøttestativ	Fysioterapeuter*	Individuel vejledning

*Opgaverne kan videredelegeres til ikke-autoriserede sundhedspersoner efter grundig oplæring, som så er ansvarlig for den videre oplæring i afdelingen. Afdelingslederen er ansvarlig for at sikre, at denne oplæring sker fyldestgørende.

Øvrige sundhedsopgaver/behandlinger der opstår i konkrete og enkeltstående tilfælde på en afdeling, beskrives og delegeres gennem en behandlingsplan.

Delegation på Specialbørnehjemmene

Afdelingsleder skal tage stilling til om og i så fald hvilke sundhedsfaglige opgaver, der delegeres fra autoriserede til ikke autoriserede medarbejdere på Specialbørnehjemmene.

Som autoriseret sundhedsperson er man ansvarlig for udførelsen af den delegerede opgave og for at give tilstrækkelig instruktion om opgaven. Personer uden autorisation udøver i disse situationer sundhedsfaglig virksomhed efter delegation og fungerer således som medhjælp.

Det skal beskrives om og i så fald hvordan, der sker videredelegation af sundhedsopgaver fra autoriserede til ikke autoriserede medarbejdere på Specialbørnehjemmene:

Sundhedsfaglige indsatser efter sundhedsloven, som ikke er lægeordinerede

Medarbejdere på Specialbørnehjemmene udfører forebyggelses- og plejeindsatser, som ikke er lægeordinerede. Det kan f.eks. være opgaver i relation til personlig pleje, ADL og anden form for træning eller aktivitet.

Fælles for disse indsatser er, at sundhedspersonen handler og er ansvarlig inden for rammerne af egne faglige kompetencer og eventuel autorisation. Der er ikke tale om delegation, men om opgaveløsning inden for fagpersonernes kompetenceområde.

Den sundhedsfaglige udredning er udgangspunkt for hvilke opgaver, der skal løses hos den enkelte.

Dokumentation

Tilbudsleders organisering af arbejdet skal fremgå skriftligt. Tilbudsleder kan enten vælge at beskrive de enkelte faggruppers opgaver og kompetencer eller vælge at udarbejde kompetenceprofiler for de enkelte medarbejdere.

Ansvar

Medarbejdernes ansvar

- At holde sig ajourført i sundhedsfaglige instrukser og øvrige retningslinjer.
- At kende til og arbejde inden for eget ansvars- og kompetenceområde.
- At tage kontakt til relevante samarbejdspartnere ved behov (eksempelvis sygeplejersker, læger, fysioterapeuter, ergoterapeuter og social- og sundhedsassistenter).
- At frasige sig en opgave, som den pågældende endnu ikke ser sig i stand til at udføre forsvarligt. Frasier medarbejderen sig en opgave, skal den nærmeste leder orienteres.

Tilbudsleders ansvar

- Når lægen delegerer en sundhedsfaglig opgave til Specialbørnehjemmene, beror dette på en vurdering af, at vi har de fornødne kompetencer til at løse opgaven. Tilbudsleder skal sige fra, såfremt dette ikke vurderes at være tilfældet.
- Når en læge har delegeret en sundhedsfaglig opgave ophører lægens ansvar i forhold til udførelsen af opgaven. Det er efterfølgende tilbudsleders ansvar, at opgaven tilrettelægges og løses forsvarligt.
- Tilbudsleder skal sikre, at medarbejderne er kvalificerede til at udføre opgaven.
- Tilbudsleder skal sikre, at der foreligger opdaterede og entydige instrukser i opgavens udførelse, samt at medarbejderne er instrueret heri.
- Tilbudsleder skal igennem dialog med afdelingslederne føre tilsyn med medarbejdernes udførelse af sundhedsydelse.
- Medmindre lægen har ordineret særlige hensyn, er det tilbudsleders ansvar, hvordan de sundhedsfaglige opgaver udføres; herunder hvilke medarbejdere der må udføre den delegerede opgave.